

ЕКОНОМІЧНА ДІАГНОСТИКА ЗОВНІШНЬОГО БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

У сучасних умовах господарювання зростає значення адаптивності підприємств до змін зовнішнього середовища, що зумовлює необхідність системної економічної діагностики. Зовнішнє бізнес-середовище охоплює економічні, правові, політичні, соціальні, екологічні, технологічні та міжнародні фактори, що безпосередньо або опосередковано впливають на діяльність підприємства. Виявлення ризиків, можливостей і загроз вимагає глибокого аналізу та прогнозування зовнішніх умов, що забезпечується за допомогою спеціалізованих інструментів економічної діагностики. Основними методами аналізу є PEST-аналіз, аналіз конкурентного середовища (п'ять сил Портера), моніторинг законодавчих змін, аналіз ринкових тенденцій, макроекономічного стану, валютної стабільності, інвестиційного клімату. Застосування цих методів дозволяє отримати об'єктивну картину впливу зовнішніх факторів на поточну та перспективну діяльність суб'єкта господарювання. Ефективна діагностика передбачає не лише фіксацію фактів, але й їх аналітичну інтерпретацію, встановлення причинно-наслідкових зв'язків, оцінку варіантів реагування. Це дозволяє адаптувати стратегічне планування підприємства, розробити превентивні заходи та забезпечити стійкість у динамічному бізнес-середовищі. Крім того, зовнішня діагностика дозволяє виявляти нішеві ринки, оцінювати рівень бар'єрів входу, тенденції до зміни споживчих переваг, формувати сценарії розвитку та приймати обґрунтовані управлінські рішення. У довгостроковій перспективі регулярна економічна діагностика зовнішнього бізнес-середовища стає невід'ємною складовою системи стратегічного менеджменту підприємства, сприяючи підвищенню його конкурентоспроможності, адаптивності та інноваційної активності.

При цьому важливим завданням є управління інвестиційною діяльністю суб'єкта господарювання, що безпосередньо ґрунтується на аналізі зовнішнього інвестиційного середовища та діагностиці внутрішнього стану з урахуванням його ризикозахищеності. У таких випадках необхідно моніторити ймовірність виникнення кризових ситуацій і потрапляння підприємства у стан економічної стагнації. Якщо в цей період буде проведена відповідна діагностика, прийнято ряд антикризових заходів, удосконалено організаційне та фінансове забезпечення діяльності підприємства, проведене оздоровлення суб'єкта господарювання, то є можливість повернення до стадії розквіту або стадії росту.

Щодо антикризового управління підприємством – необхідно досліджувати процеси господарювання в межах його цільових ринків не окремо, відірвано від ситуації і обставин, а навпаки, комплексно, враховуючи всі дії та елементи, поєднання яких дозволяє виявити перші симптоми кризових явищ. Це дозволить вчасно провести відповідну діагностику та оцінку діяльності підприємства й здійснити відповідні дії. Разом з тим важливою є концепція, яка полягає в тому, що у результаті антикризового управління суб'єкт господарювання повинен стати на шлях успішного і стабільного функціонування.

Список літератури

1. Кривов'язюк І.В. Економічна діагностика: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2019. 456 с.
2. Економічна діагностика: підручник / В.Л. Дикань, І.В. Токмакова, В.О. Овчиннікова та ін. Харків: УкрДУЗТ, 2022. 284 с.
3. Porter M.E. Competitive Advantage: creating and sustaining superior performance. New York: Free Press, 2008. 558 p.
4. Афанасьєв С.В., Варава Л.М., Афанасьєв І.Є., Арутюнян А.Р. Ситуаційний контроль і регулювання в діловому адмініструванні бізнес-процесів щодо управління потенціалом корпорацій. *Економічний аналіз*. 2018. Том 28. № 2. С. 91-99.